

УДК 378.14

Шкурупій Д.А., Ксьонз І.В., Сонник Є.Г., Гриценко Є.М.

Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ УМІНЬ У МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН: МОЖЛИВОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Розглядається самостійна робота іноземних студентів як фактор формування професійних умінь у підготовці медичних кадрів; обговорюються проблеми оптимальної організації часу самостійної роботи, об'єктивні та суб'єктивні фактори, що зумовлюють недосконалість самостійної підготовки іноземних студентів до занять; висвітлено проблеми позааудиторної підготовки, можливість пошуку додаткових літературних джерел і електронних ресурсів; наведено дані опитування студентів щодо часу, витраченого на самостійну позааудиторну підготовку до занять. Узагальнюючи власний практичний досвід і результати анкетування студентів, автори роблять висновок про необхідність удосконалення самостійної роботи студентів і на аудиторному, і на позааудиторному етапах. Для цього пропонується зменшити кількість студентів-іноземців у академічних групах, увести нові форми контролю для засвоєння практичних навичок, організувати пошук індивідуальних підходів до студентів із доброю базою теоретичних знань і високим творчим потенціалом. Автори роблять висновок, що організація самостійної роботи є одним із головних факторів формування професійних умінь студентів-іноземців. Підвищення її ефективності можливе за рахунок індивідуалізованого підходу до кожного студента, стимуляції творчого наукового потенціалу, удосконалення форм контролю, використання можливостей мультимедійних технологій.

Ключові слова: професійні вміння, самостійна робота студентів, медична освіта, іноземні студенти.

Рассматривается самостоятельная работа иностранных студентов как фактор формирования профессиональных умений в подготовке

медицинских кадров; обсуждаются проблемы оптимальной организации времени самостоятельной работы, объективные и субъективные факторы, обуславливающие несовершенство самостоятельной подготовки иностранных граждан к занятиям; освещаются проблемы внеаудиторной подготовки, возможность поиска дополнительных литературных источников и электронных ресурсов; приводятся данные опроса студентов по времени, затраченному на самостоятельную внеаудиторную подготовку к занятиям. Обобщая собственный практический опыт и результаты анкетирования студентов, авторы делают вывод о необходимости совершенствования самостоятельной работы студентов как на аудиторном, так и на внеаудиторном этапах. Для этого предлагается уменьшить количество студентов-иностранцев в академических группах, ввести новые формы контроля для усвоения практических навыков, организовать поиск индивидуальных подходов к студентам с хорошей базой теоретических знаний и высоким творческим потенциалом. Авторы делают вывод, что организация самостоятельной работы является одним из главных факторов формирования профессиональных умений студентов-иностранцев. Повышение ее эффективности возможно за счет индивидуализированного подхода к каждому студенту, стимуляции творческого научного потенциала, совершенствования форм контроля, использования возможностей мультимедийных технологий.

Ключевые слова: профессиональные умения, самостоятельная работа студентов, медицинское образование, иностранные студенты.

The article deals with the independent work of international students as a factor in the development of professional skills in the process of training medical personnel. The authors discuss issues of optimal time organization for independent work, as well as objective and subjective factors that determine the imperfection of independent training of foreign citizens for classes. They also highlight the issues of independent training, possibility of search for additional information sources

and electronic resources, data from students polls on the time spent on independent preparation for classes. Having summarized their own practical experience and the results of students' polling, the authors conclude that there is a need to improve the students independent work, both at the in-class and out-of-class stages. To do this, it is proposed to reduce the number of international students in academic groups, introduce new forms of control of practical skills acquisition, develop individual approaches to students with a good base of theoretical knowledge and high creative potential. The authors conclude that the organization of independent work of students is one of the main factors in the development of professional skills by international students. Increasing its efficiency is possible due to an individualized approach to each student, stimulation of creative scientific potential, improvement of forms of control, wider use of multimedia technologies.

Keywords: *professional skills, independent work of students, medical education, international students.*

Програма практично спрямованої навчальної дисципліни традиційно передбачає проведення аудиторних практичних занять і організації самостійної позааудиторної роботи студента [1, с. 1]. Самостійна позааудиторна робота передбачає самостійне опанування певних тем дисципліни в позанавчальний час і відповідно до чинних навчальних планів МОЗ України складає біля 30% загальної кількості навчальних годин. На аудиторному практичному занятті 25%-30% часу також виділяється на самостійне опанування студентами практичних навичок, але під контролем викладача. Таким чином, самостійна робота студентів з урахуванням аудиторних і позааудиторних годин складає близько 60% усієї навчальної дисципліни.

У таких умовах функцією викладача стає лише спрямування намагань студента до засвоєння практично орієнтованої (клінічної) дисципліни, адже коли лише 40% часу відводиться на теоретичну частину заняття і контроль засвоєних умінь, зрозумілою стає відсутність широких можливостей до

детального індивідуального донесення матеріалу кожному студенту. У студентів-іноземців такі умови навчання ускладнюються через мовний бар'єр, що потребує значно більше часу для контакту студента і викладача.

Між тим, досвід показує, що саме ті завдання, які студент має вирішити самостійно під час аудиторної і позааудиторної роботи, викликають найбільші складності. Це підтверджується результатами підсумкових модульних контролів і випускних іспитів, де майже щороку викладачі наголошують на необхідності підвищення рівня засвоєння практичних навичок і схем надання невідкладної допомоги. Саме ці етапи на більшості кафедр винесені на етапи самостійної аудиторної та позааудиторної роботи.

Недосконалість підготовки на етапі самостійної аудиторної роботи пов'язана з низкою об'єктивних і суб'єктивних факторів: неможливість досконалого контролю одним викладачем роботи з хворим 10-12 студентів; відсутність тематичних хворих у конкретний проміжок часу; нестача фантомів, манекенів та ін. Через ці причини викладачам доводиться підміняти формування перцептивної фіксації навички її теоретичним описанням. У такому разі втрачається логічна послідовність формування практичної навички:

1. Усвідомлення і запам'ятовування професійного алгоритму навички;
2. Практичний тренінг у оволодінні навичкою за професійним алгоритмом шляхом багаторазового повторення дій;
3. Досягнення автоматичного виконання навички;
4. Зберігання навички в дійовому стані шляхом постійного її підкріплення.

Така ситуація особливо небезпечна на останніх курсах навчання іноземних студентів. Адже саме в цей період, коли заняття організовані за цикловою системою і фактично дорівнюють повноцінному робочому дню лікаря, у студентів є можливість повноцінно зосередитися на формуванні професійних навичок, які входять до державної атестації випускників.

Ще гострішою проблемою стала організація самостійної позааудиторної роботи іноземних студентів. Не варто вважати, що студент без додаткового стимулу протягом кількох годин згідно з планом самостійної позааудиторної роботи буде опановувати тему, яка не розглядатиметься на практичному занятті. Підготовка тем за планом самостійної позааудиторної роботи зазвичай передбачає додатковий пошук літературних джерел: робота в книжкових чи електронних фондах бібліотек, пошук наукових журналів, монографій, іншої додаткової літератури. На практиці такого не відбувається. Згідно з даними анкетного опитування студентів одного з курсів медичного факультету більшість із них витрачають на підготовку всіх занять до 2 годин за день; лише близько 10% студентів додатково працюють у бібліотеці. Сумнівно, що в цих умовах студенти знаходять час на самостійну позааудиторну роботу.

Між тим, зважаючи на практичну спрямованість підготовки фахівця-медика, на клінічних кафедрах самостійна робота з опанування навичок і вмінь є головним завданням формування спеціаліста [2, с. 82]. Можливе застосування кількох шляхів активізації зацікавленості студента в самостійній роботі.

Перший шлях – зменшення кількості студентів у академічних групах, що дасть можливість викладачеві приділити увагу кожному студенту під час практичної роботи.

Другий шлях – уведення нових форм контролю для опанування практичних навичок. Оскільки не з усіх клінічних дисциплін написання історії хвороби, можливим є використання на кожному занятті листів курації, бланків лікарських призначень і т.ін. Так, наприклад, на курсі анестезіології та інтенсивної терапії введені навчальні листи інтенсивної терапії, карти анестезіологічного забезпечення і протоколи реанімаційних заходів, які студент складає власноруч. При цьому студентові дозволяється користуватися реальною історією хвороби, а головним завданням стає не

перевірка тотожності навчальної і реальної лікарської документації, а вміння студента обґрунтувати доцільність того чи іншого призначення.

Третій шлях – пошук індивідуальних підходів до студентів із доброю базою теоретичних знань і високим творчим потенціалом. У цьому разі одним зі шляхів опанування додаткової тематики може стати робота студентського наукового гуртка. Можливість виконання наукової роботи як шлях реалізації творчих здібностей може виступати стимулом для опанування тем самостійної позааудиторної роботи.

Четвертий шлях - використання мультимедійних технологій, які спрощують організацію навчання, значно розширюють можливості опанування професійних знань, навичок і вмінь, але не замінюють їх [3, с. 45].

Отже, організація самостійної роботи стала одним із головних факторів формування професійних умінь студентів-іноземців. Підвищення її ефективності можливе за рахунок індивідуалізованого підходу до кожного студента, стимуляції творчого наукового потенціалу й удосконалення форм контролю, які мусять мати практичне спрямування.

Література

1. Діордіященко О. В. Самостійна робота студентів у ВНЗ / О. В. Діордіященко // Педагогические науки / Проблемы подготовки специалистов: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.rusnauka.com/ONG_2006/Pedagogica/17894.doc.htm.
2. Пайкуш М. Особливості організації самостійної роботи студентів медичних університетів у процесі вивчення теоретичних дисциплін / М. Пайкуш // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2013.- №2.- С.82-89.
3. Шкурупій Д.А. Мультимедійні технології в навчальному процесі медичного вишу: можливості і проблеми використання / Д.А. Шкурупій // Вісник проблем біології і медицини.- 2014.- Вип. 4, т. 1. (113)- С.44-46.

